

## Kalaallini tinguup sulinera

### Kalaallit qallunaallu akornanni aaversinnikkut tinguup silineranut takussutissat assigiinngitsut

Tinguk tassaavoq timitta toqunartuaavia. Toqunartuaasinnaassusaa proteininillu timimut pingaarutilinnik sanaartorsinnaanera asseqanngilaq, taamaalillunilu inuup timikkut peqqissutut misigissusaanut peqqissusaanullu pingaaruteqarluni.

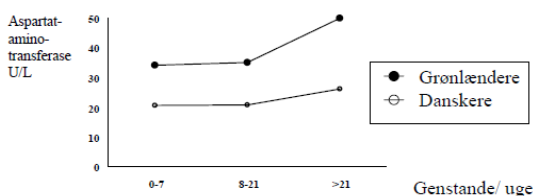
Tinguk assigiinngitsutigut avataaneersunit timimeersunillu sunnerneqarsinnaavoq. Sunniisnaasoq timimit namminermeersoq pingaarutilik tassaavoq tappiorannartumik virusimik patsiseqartumik (HBV) aseruuttoorneq hepatitis B, Kalaallit akornanni amerlasuunit atugaasoq. Imigassap toqunartutulli allatut tingummi arriorartortarnera ilisimaarilluarneqarpoq. Inuiaqatigiinni allani HBV imigassarlu malunnaatilimmik tingummut sunniuteqarput. Taakku kalaallinissaaq sunniutaasa paasineqarnissaa amigaataammat misissuiffiniarlugu aalajangerpugut.

Kalaallit qallunaallu 50-it 69-illu akornanni ukiullit Nuummeersut Ammassalimmeersut, kalaallillu Aalborgimi Aarhusimilu najugallit peqataaqullugit qinnuigaagut. Qanoq annertutugisumik qanorlu akulikitsigisunik imigassartortarnerat nerisarisartagaallu pillugit aperineqarput, aaversillutillu. BMI paasiniarlugu oqimaalutarneqarput angisusaallu uuttoorneqarluni, tinguullu sunnerneqarsimasinnaaneranut misissortillutik. Aaversinnerit teknikki nutaaliaanerpaq atorlugugu tingummi enzyminut assigiinngitsunut tallimanut tingukkullu aseruuttoornermut/tingulluummut misissortipput.

Inuit katillugit 672-it misissuiffigaagut. Taakku arlaannaallunniit nalinginnaasumik misissortinnermi tingulluteqarnermut ersiuteqanngillat. Misissorneqartut qallunaat akornanni 12,9 %-it, Kalaallillu Ammassalimmeersut akornanni 9,1%-it, Kalaallillu Qallunaat Nunaanniittut akornanni 6,1%-it, kalaallillu Nuummeersut akornanni 3,4%-it inassuteqaataasut sinnerlugit imigassartortuupput. Imigassaq kalaallini tinguup sulineranut uuttuutinit tallimaasunit marlunnut attuumassuteqarpoq, tappiorannartorli tingullulersitsisartoq (HBV) tinguup sulineranut uuttuutit tallimaasut akornanni ataatsimut attuumassuteqarluni. Soqtiginarnerpaarli tassaavoq tinguup sulineranut ersersitsisuni pingasuni pingaarutilinni kalaallit qaffasinnerulaartuarnerat (aspartat-aminotransferase; gamma-glutamyltransferase; basisk fosfatase). Tamanna imigassap, HBV-ip nerisallu sunniutaannut nalimmasaagaluaratta allannguuteqanngilaq. Paasisaq taanna soqtutiginaatilik imigassap aspartat-aminotransferase-mut sunniutaata inuiaassutsimit sunnerneqarsorinarnera sakkortusineqarpoq.

Taamaalilluta kalaallit qallunaanut Kalaallit Nunaanniittunut sanilliullutik ersarissumik annikinnerusumik imigassartornerat paasivarput. Imigassaq kalaallini qallunaanilu assigiinngissuteqalaartumik tingummut sunniuteqarpoq. Suna pillugu taamaattoqarnera pissanganartuuvuq, tamannali sulii akissutissaqartingilarput. Tappiorannartumik virusimik tingulluteqalernerq, imigassap tingummut sunniutaanut pinnani tinguup sunnerneqarneranut uuttuutit ilaannut ataatsimut sunniuteqarpoq. Taamaalillutik imigassaq HBV-lu imminnut sakkortunerulersitsisinaasutut isikkoqanngillat.

**Titartaganngorlugu tak.** : Aspartate aminotransferase qallunaanut Kalaallit Nunaanniittunut sanilliullugu kalaallit akornanni qaffasinneruvoq.



**Alli:** Karsten F Rex, Læge, PhD-studerende i Grønland. Tlf. 00299 34 40 00

**Najoqutarisaaq:** Karsten Fleischer Rex, Henrik Bygum Krarup, Peter Laurberg, Stig Andersen. Liver biochemistry and associations with alcohol intake, hepatitis B virus infection and Inuit ethnicity: a population-based comparative epidemiological survey in Greenland and Denmark. International Journal of Circumpolar Health 2016, 75: 29528